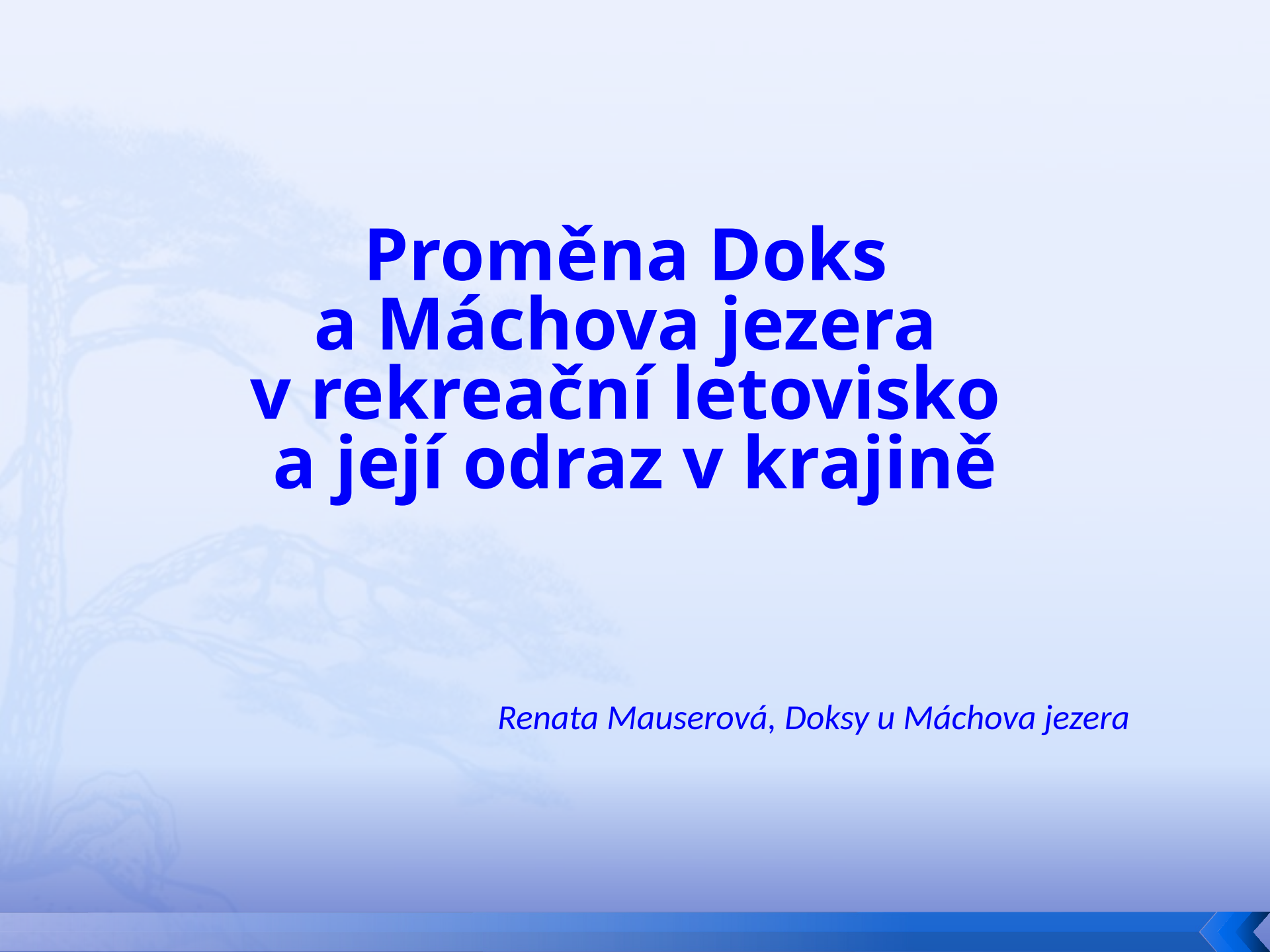

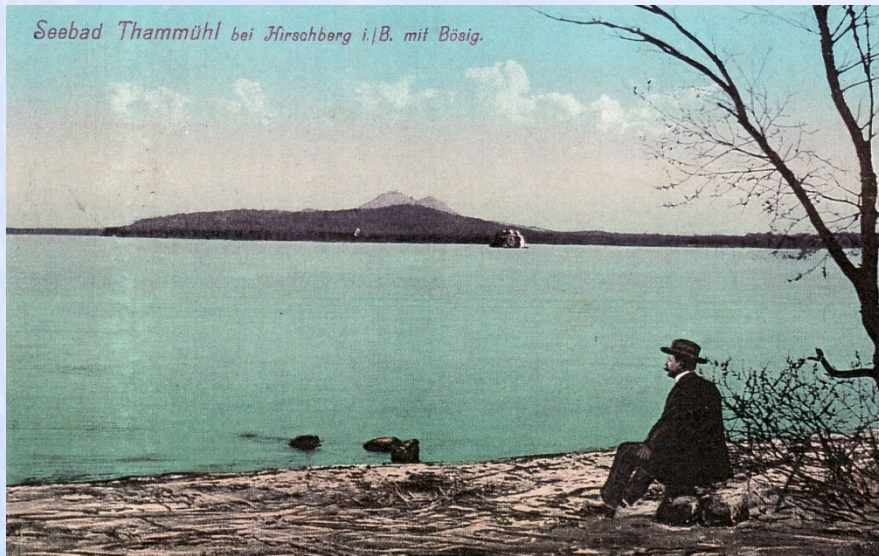
Proměna Doks a Máchova jezera v rekreační letovisko a její odraz v krajině

Renata Mauserová, Doksy u Máchova jezera

Lázeňský a rekreační potenciál Dokska v 19. století

- ❖ Máchovo jezero – původně Velký rybník založený pouze k hospodářským účelům
- ❖ Krajina hlubokých lesů, tajuplných roklí, hradních zřícenin a mnoha legend
- ❖ Vodní plochy – Velký rybník, Břehyňský rybník, Čepelský rybník, Poselský rybník a Novozámecký rybník
- ❖ Krajina mající zejména zemědělský charakter, tudíž téměř nedotčená průmyslovým rozvojem, proslula pěstováním chmele a chovem dobytka
- ❖ Čerstvý vzduch, borovicové lesy a písčné pobřeží v okolí Máchova jezera
- ❖ Výstavbu železnice přes Doksy si prosadil hrabě Arnošt František Waldstein-Wartenberg – 1867

Rybník mnoha jmen

Rozloha rybníka ještě v 19. stol. byla 350 ha.

Rozloha rybníka dnes je 278 ha.

**Velký rybník – Dogezský rybník – Hiršperský rybník – Hiršperské jezero –
Velký dokeský rybník – Hirschberger See – Großer Teich – Mácha See –
Máchovo jezero – Blaťák**

Hiršperské jezero

- ▮ **Hiršperské jezero** (v zápisníku z let 1833–34 na s. 40: večer na Bezdězi! Ostrůvek na jezeru hiršperském.)
- ▮ „Od východu nový měsíc vycházel a veliký **Hiršperský rybník** se skvěl polou v sluneční záři, polou ve mdlém světle měsíce. Nad Hiršperkem hustý se dmul kouř...” (Večer na Bezdězu)

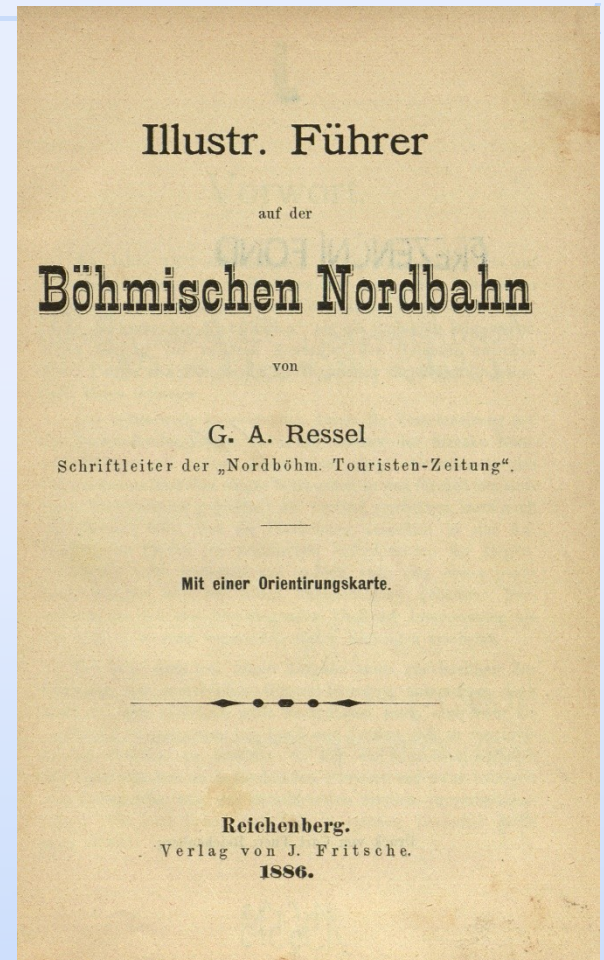
Poštovní známka vydaná k 200. výročí narození K. H. Máchy, autor Jan Kavan

Díky železnici se píše i o Doksech

V roce **1886** vychází **Illustr.**

Führer auf der Böhmischen Nordbahn,

v němž se píše: „*Hirschberg, ležící na jižním břehu Velkého rybníka, je jedním z nejkrásnějších měst v Čechách a pro svou malebnost si zaslouží být jmenován v řadě s Prahou, Karlovými Vary či Teplicemi.*“

Okrašlovací spolek

Pobřeží Velkého rybníka na počátku 20. století, dnes je zde dokská hlavní pláž

- Založen 1888
- Spolek začal zvelebovat Doksy a okolí.
- Zavedl v roce 1903 projížďky na lodkách na Čepelském rybníku.
- V roce 1920 se stal součástí nepolitické Strany rozkvětu Doks.
- Od roku 1931 se přejmenoval na Fremdenverkehrsverein (pro cestovní ruch).

Počátky koupání

- Arnošt František hrabě Waldstein-Wartenberg v roce 1896 povolil koupání ve Velkém rybníku na dalších dvanáct let.

- V roce 1903 vznikla Jezerní komise, ale městský úřad byl v podřízeném postavení vůči vrchnosti.

Folio 339
 für *Lecher*
 Administration des „Prager Tagblatt“,
 Herrengasse Nr. 16 neu,
 über folgende Ankündigungen im Prager Tagblatt:
 Zahlbar und klagbar in Prag.

Telephon Nr. 2036. PRAG, *St. Mai* 1899

Bei Einsendung des Betrages bitten wir die Nummer des Inserates zu bemerken.

Nummer des Inserates	Gegenstand	Wie oft	Wann	Form	Zeilen (fünfspaltig)	Betrag	
						fl.	kr.
5114	<i>Sommerfrische Hirschberg</i>	20mal	19. 23. 26. 30. 4. 5. 9. 12. 16. 19. 23. 26. 30. 4. 7. 11. 14. 16. 21. 24.		12 15%	19	25
						2	88
	<i>Geld empfangen</i>					10	37
	<i>am 29/4. 1899</i>						

T. 5.

Faktura Okrašlovacímu spolku v Doksech za inzeráty uveřejněné v novinách Prager Tagblatt, 1899, a to v březnu, dubnu a květnu

Restauration der k. u k. Hofbierbrauerei, Stephansgasse.
 Heute Abend Fischsuppe u. Fische aller Art. 5709

Sommerfrische Hirschberg

an der böhm. Nordbahn. Frequenz 1897: über 500 Personen. Prachtvolles Bad im herrschaftlichen Großteiche. (350 Hektar Wasserfläche). Lawn-Tennis-Platz. Ausf. ertheilt der Anpflanzungsverein. 5114

Letovisko Hirschberg
 na České severní dráze...
 Nádherné koupání v panském Velkém rybníku (převlékací kabiny). Tenisové kurty.
 Fotbalové hřiště. Informace u Okrašlovacího spolku

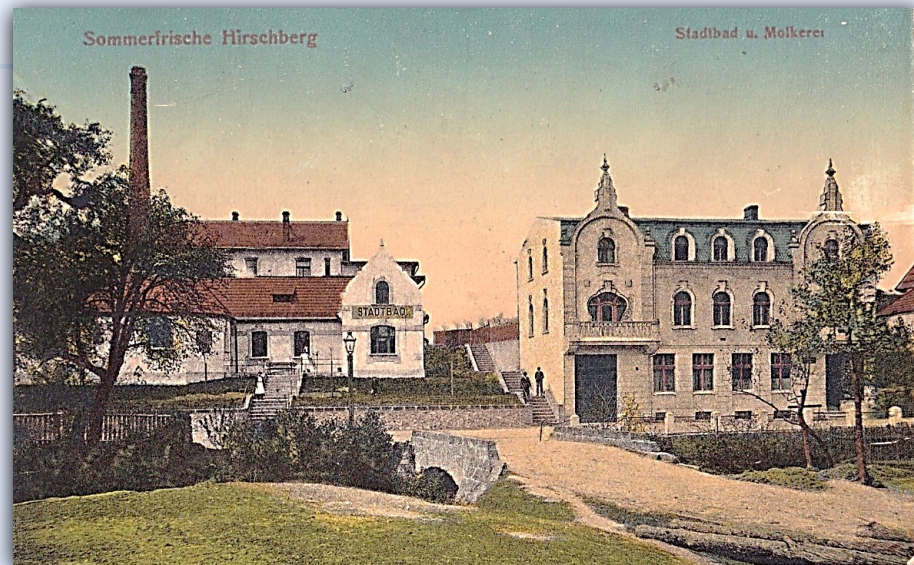
Aus Kurorten und Sommerfrischen.

*** (Sommerfrische Hirschberg.)** Die von ursprünglicher Teich- und Waldlandschaft umgürtete Stadt Hirschberg zu Füßen der smaragdgrünen Buchenbestände des Kummergebirges bildet alljährlich die Erholungsstätte vieler hunderte von Sommergästen. Durch den sehr bequemen Bahnverkehr, billige Wohnungen und gute Verpflegung hat sich die Stadt bei alljährlich steigender Frequenz das Anrecht auf die älteste und bedeutendste Sommerfrische Nordböhmens gesichert. Die benachbarten großen Teichspiegel (Hirschberger Großteich mit 350 Hektar Wasserfläche, der Heidenteich und weiterhin der Hirsener Teich) bieten außerlesene landschaftliche Reize. Durch eine komfortable Badeanstalt, durch Gondelfahrten im Tschöpelteich und Plätze für Gesellschaftsspiele, vor allem durch eine Fülle von Ausflugszielen (Kummergebirge, Bösigburg, Taubaer Schweiz) bietet sich nach allen Richtungen angenehme Zerstreuung. Der Großteich mit dem mövenbevölkerten „Mäusefloß“ zu Füßen der Bornai und des Schraubenberges ist eine vielgerühmte Perle landschaftlicher Schönheit.

Prager Tagblatt, 14. dubna 1904

Město Hirschberg, obklopené nádhernou krajinou rybníků a lesů, leží na úpatí smaragdově zelených bukových lesů pohoří Kummergebirge a každoročně se stává místem odpočinku pro stovky letních hostů. Díky velmi pohodlnému železničnímu spojení, levnému ubytování a dobrému stravování si město s každoročně rostoucí návštěvností vysloužilo právo být považováno za nejstarší a nejvýznamnější letovisko severních Čech.

Městské lázně

Městské lázně, postavené u Čepelského rybníka v roce 1906, nabízely různé druhy koupelí od obvyklých vanových, sprchových, horkovzdušných a parních až po rašelinové, jehličnaté, a dokonce i mléčné a kyselé uhelné. Zrušeny byly až v 50. letech 20. století, budova pak byla zbourána na počátku 90. let 20. století.

Máchovo jezero jako Severočeské jezerní lázně 1918–1945

- *Že ve vrchnostenském teritoriu byly uzavřené lesní cesty,*“ zapsal do kroniky Josef Quaißer, *„že se mělo žádat o to, aby se letní hosté mohli koupat, to všem připadalo nepochopitelné. Nastala nová doba.“*
- Na základě pozemkové reformy město získalo 38 193 m².
- V roce 1920 vznikla Jezerní komise a v roce 1928 byla přejmenována na Lázeňskou správu (Badeverwaltung).

VYSOKÉ TATRY

V měsících květnu a červnu nejkrásněji ve Vysokých Tatrách.
50 sláva při splačkové cestě. 20768

Prvotriedno klimatické výšinové Turistika 800 - 1400 m n. m. riaditeľstvá kúpeľov.	Kúpeľe Lubovňa Spiš	liečivé kúpele a sanatória. Letoviská. S vývojom posilujúca jednotu riaditeľ- stvá. Jarná sezóna zvlášť výhodná.
Tatranská Lomnica	Tatranské Matliary sanatorium a kúpele	Dr. Guhr Sanatorium Tatranská Polianka
Starý Smokovec	Štrbské Pleso	Tatranský domov
		Kúpele Spišská Nová Ves

PŘEDNÍ JEZERNÍ LÁZNĚ SEVERNÍCH ČECH
DOKSY-STARÉ SPLAVY
v lesnatém, průmyslu prostém kraji, skýtají zotavení a letní radosti.
Pravidelné spojení motor. čluny. Plachetní sport (jezero 350 ha).
Doporučuje se: Grand-Hotel, telef. 14. Hotel „Bílá lahuť“, telef. 16. Hotel-pension Teubner, telef. 25.
Stoppelův vinový restaurant. Hotel Petelka, Staré Splavy. Vět. hovorňa. 27399

Reklama v Národních listech, 31. 5. 1930

NORDBÖHMENS Strandbäder

SEVEROČESKÉ pláže

PRVNÍ PLÁŽE SEVERNÍCH ČECH.
DOKSY-STARÉ SPLAVY na JEZEŘE
Bez průmyslu, uprostřed květin, skýtají zdraví a letní radosti.
Pravid. spojení motorovými čluny, plachtění / jezero 350 ha / Tel. 310.

Reklamní loga Lázeňské správy

**Máchovo jezero bylo opěvováno jak
v německých, tak v českých průvodcích:**

„Snad nejkrásnější jezerní oblastí

Československa jest okolí Máchova jezera pod

Bezdězem u Doks. Nádherná silueta Bezdězu

shlíží se ve vodní hladině (...) a vytváří obraz,

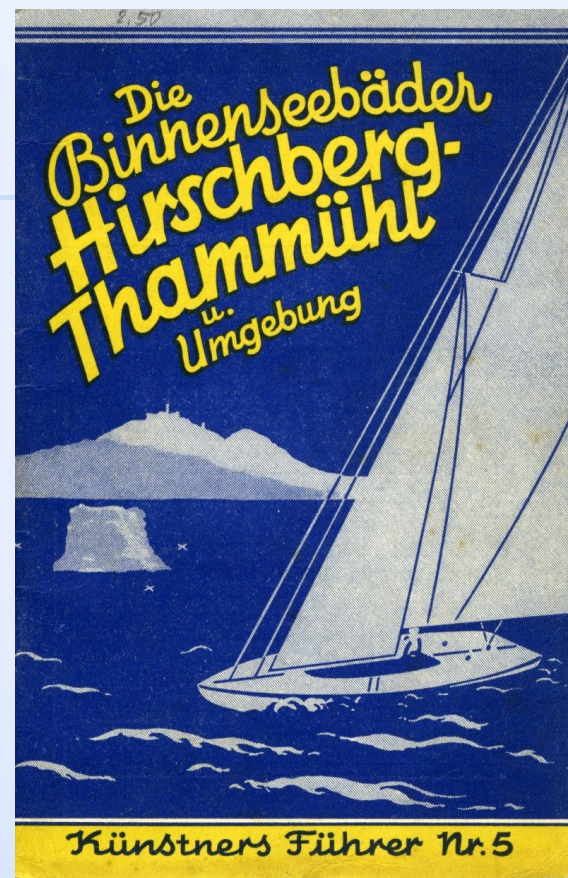
jemuž není rovno,“ píše Bohumil Kinský a Josef

Quaißer dodává: „Byla-li by krása dokské krajiny

omezena jen na Velký rybník, pak by se už

jenom kvůli tomuto jedinečnému jezeru vyplatilo

Doksy navštívit.“

Josef Quaißer ve svých průvodcích důsledně píše o Hirschberger See (Großteich) a oblast nazývá Daubaer Land.

(např.: **Die Binnenseebäder Hirschberg-Thammühl und Umgebung**. Böhm. Leipa 1928)

rundfahrten, Tennisplätze, schöne Wege und
Ruheorte, Ausflüge in die nahen Wälder,
auf die historische Grenzlandwarte Burg
Bösig, in das Daubaer Land und das
Rummergebirge.

Besonders auch für kleine und kleinste Kin-
der ist der Aufenthalt zuträglich, und es
bietet ihnen der vollständig flach ins Wasser
verlaufende Strand gefahrlose Möglichkeit

Máchovo jezero – naše moře

Severočeské jezerní lázně

CENY:

Pobřežní poplatek:
Měsíční lístek 15 Kč, děti mají volný vstup.

Šatna:
1 Kč, saisonní kabiny pro jednotlivce a pobřežní koše dle délky nájmu.

Motorové čluny:
Doksy—Staré Splavy Kč 2 50, okružní jízda 5 Kč. Společnosti a děti mají slevu.

Lodky:
Za hodinu 5—8 Kč, použití jezera pro vlastní lodi dle zvláštní sazby. Svazy (spolky) mají slevu. Pro školy a ústavy pod vedením odpadá pobřežní poplatek, šatna při pobřežních lázních 50 h, převoz motorovým člunem 1 Kč, pro školní výlety v noclehárnách a v pobřežní restauraci platí obzvlášť snížené ceny. — Jízdy motorovými čluny v souhlase s letními jízdními řády, společenské jízdy v každou dobu. — Do orientačních plánů a průvodce lze nahlédnouti v pobřežní kanceláři.

Hromadné noclehy:
Tělocvičný domov „Městské lázně“ 20, Střelnice 150—200, restaurace „Údolní zahrada“ 30, na předchozí oznámení až 200.

Oznámení, přání, dotazy:

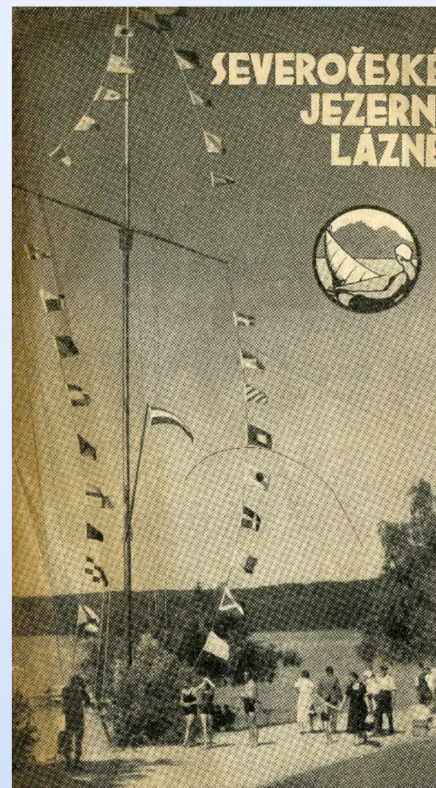
Lázeňská správa Doksy
Telefon číslo 10.

SAISONNÍ OZNAMOVATEL

**Severočeské
vnitrozemské
jezerní lázně
Doksy -
St. Splavy**

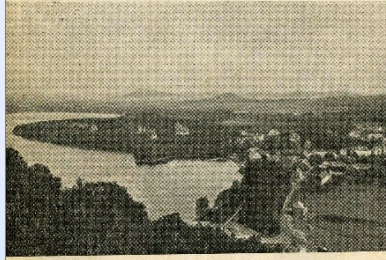
NÁVŠTĚVA 1929:
8.806 stálých letních hostů,
108.294 návštěvníků pobřeží
na Velkém jezeře.
Saisona: červen—září.

Severočeské jezerní lázně Doksy-Staré Splavy

leží ve výšce 376 m n. m. v úrodném prostředí svého průmyslu, bohatém na krásné hluboké lesy a mají, sousoje položené na trati Bakov-Ceská Lípa, příznivé spojení drahou všemi směry v tuřenskou i cizozemskou (zejména k Dólu-Podmoklům, Turnovu, Pardubicím a Praze).

Čarovně krásný pobřežní lesnatý kraj Velkého jezera ve výměře 350 ha (slépisťe většinou Máchova „Meje“), pohodlné dosažitelné náhodně cestovní cile (Břehyně, Břehynský rybník, Kummeršské pohoří, Dubské Svyčarok, říční nádraží Hradiště, Pojizeří, Český vř. skály na Mňazích u Mňachova Hradiště) a zvláště moderně vypravené, daleko sahající plavčí březy Velkého jezera učinily z Doksy-Starých Splavů oblíbené středisko cizinců.

Ráz mírného podnebí
uklidňujícího nervy, čistota vzduchu, bohatství ozonu hojných lesů, stálost vodní teploty v pobřežních lázních Velkého jezera jsou činiteli, jež mají směřovat význam pro posouzení místa jakožto velmi vhodného letoviska pro ty, kdož potřebují osvěžení a zotavení.

Lázeňské období
trvá od května až do září. Teplota vozy stoupá v pínem letě až na 20°C, takže denní používání pospojících koupelí v jezeře je snesitelným zvláště rekonvalescentům a dětem. Pro mládež jsou plavčí březy jezera přímo eldoradem.

Proto jsou Doksy-Staré Splavy nejen dostaveníčkem všech, kdož hledají radosti let, ale i přechodní stanicí od jinných a k jiným klimatickým lázeňským místům. Stejně hodi se jako místo pro dodatečné léčení po ječe v Karlových Varech, Mariánských Lázních, Františkových Lázních i Poděbradech, rovněž po léčení v létebných ústavech, a poskytují tak náhradu za dráhe a dlouhé letní cesty, což padá těžce na vahu zejména při těch, kdož hledají zotavení.

V roce 1931 bylo v Doksy-Starých Splavech 7.652 letních hostů a 58.973 návštěvníků pobřežních jezerních lázní (letních hostů i příbuzných turistů).

V roce 1931 vydává dokská Lázeňská správa poprvé v češtině propagační prospekt o Doksech a v něm se píše o Severočeských jezerních lázních a dokském Velkém jezeře s tím, že v závorce je uvedeno Máchovo jezero! (České Lido. Severočeské jezerní lázně.)

- Vytváření umělých parků
- vysušení obecního rybníku
- Výstavba nových hotelů – kácení lesa, ale i vysazování

Pobřeží ve Starých Splavech
na počátku 20. století

Hotel Na Pobřeží zde stál až
do 80. let 20. století

Hornická zotavovna Fr. Kouba
z 30. let 20. stol.

Vila Toni, 30. léta 20. století

Penzion Emílie ve Starých Splavech
na Lázeňském vrchu, 30. léta

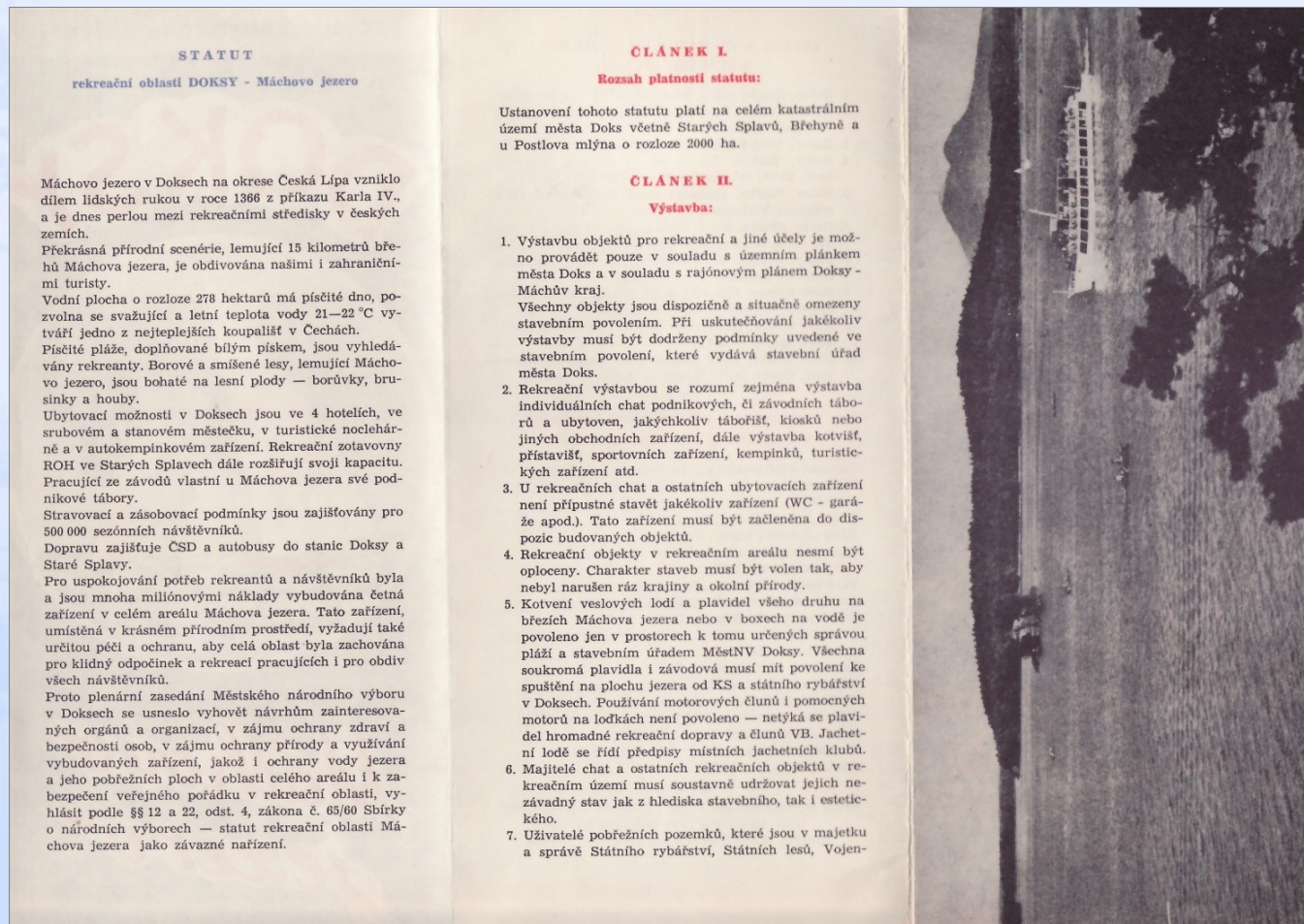

Luxusní vily ve Starých Splavech
Elisa, Christianne a Seeblick 1931

Hotel Rudý říjen z roku 1979
dnes hotel Bezděz

Statut rekreační oblasti Doksy Máchovo jezero – 1972

Tichá krajino!

Jak často vábila mne samota tvá v stíny své,
aby pobouřenému srdci poklid se navrátil!

Jak často vrátilo ticho tvé, rozhostivší se
v duši mojí, zrakům mým ztracený mír?!

Karel Hynek Mácha: Cikáni